

Rostislav Iščenko: Velká vlastenecká válka na Ukrajině

- editor007 | 10. května 2024

UKRAJINA: Někdy se říká, že pro Ukrajinu začala válka dříve než pro zbytek SSSR. Toto tvrzení vzniklo asi tak: když Hitler zaútočil na Polsko, západní ukrajinské a západní běloruské země byly součástí Polska, byly tedy také napadeny.

To však není zcela správné. Mimochodem, v Bělorusku se takový výklad událostí vůbec neujal. Je to logické.

Německá vojska útočící na Polsko nepostoupila dále než na linii Brest-Lvov. Pouze o Lvov se opravdu usilovně bojovalo. Po porážce polské skupiny, jež k městu ustupovala, Němci město opustili, vstoupila do něj Rudá armáda, a Lvov byl spolu s celým západoukrajinským územím připojen k Ukrajinské SSR.

Pokud někdo na Ukrajině vstoupil 1. září 1939 do války, tak to byli ukrajinští nacionalisté, kteří se postavili proti polskému státu na straně nacistického Německa, stejně jako se 22. června 1941 postavili proti SSSR na straně Hitlera.

Hitler dokonale pochopil rozdíl mezi západoukrajinskými územími a Ukrajinskou SSR, Běloruskou SSR a dokonce i územími Západního Běloruska (které byly do roku 1939 součástí Polska). Nacistický diktátor zjevně chápal mentalitu národů obývajících SSSR mnohem lépe než jeho generálové a straničtí šéfové.

Podívejme se, jak rozdělil okupovaná území SSSR administrativně.

Nabízelo se, že nejjednodušší by bylo ponechat dosavadní správní rozdělení a jednoduše jmenovat jenom nové vůdce. Hitler ale vyčlenil z Ukrajiny samostatnou správní jednotku "Distrikt Halič", kterou připojil ke "Generalgouvernementu" - tedy k území bývalého polského státu, připojeného k Německu a začleněného do Říše jako zvláštní územní celek.

V západoběloruských zemích měl podobný status "Distrikt Bialystock", který byl rovněž začleněn do Úřadu generálního guvernéra. Rozdíl byl pouze v tom, že "Bialystocký distrikt" byl obydlen převážně Poláky, proto také značnou část tohoto území předal Stalin po válce Polsku.

Ale "haličský distrikt" byl obýván Haličany (něco jako Ukrajinci).

Jaký byl rozdíl mezi "generálním gouvernementem" a říšskými komisariáty?

Území "generálního gouvernementu" bylo začleněno do Říše a jeho obyvatelstvo bylo podrobeno germanizaci (stejně jako obyvatelstvo "Protektorátu Čechy a Morava", bývalé Československé republiky). Režim byl samozřejmě tvrdý, "nepřátelé Říše" byli nemilosrdně vyhlazováni, často spolu s civilním obyvatelstvem. Oproti říšským komisariátům zde však byl podstatný rozdíl.

Hitler považoval tato území za vhodná ke kolonizaci. Přínejmenším polovina zdejšího obyvatelstva měla být vyvražděna, zbytek se měl stát otroky a sluhy německých kolonistů.

Germanizace (tj. asimilace a postupná přeměna v Němce) nepřicházela v úvahu. Leda ve výjimečných případech a na zvláštní povolení.

Zajímavé bylo, že území Běloruska vlastní správu nedostalo. Bylo rozděleno mezi říšské komisariáty "Ukrajina" a "Ost" (Pobaltí). Později se dokonce plánovalo, že území říšského komisariátu "Ukrajina" bude zahrnovat země až po Rostov, Stalingrad, Tambov a Voroněž.

Hitler ve skutečnosti realizoval myšlenky ukrajinských nacionalistů a zařadil Haličany mezi národy podléhající germanizaci. Zbytek území Ukrajiny (včetně těch velkoruských oblastí, na něž si Haličané činili nárok) se chystal „halicifikovat“ stejnými metodami, jakými Poláci v 16. – 17. století (a Rakušané v 19. století) proměnili bývalou ruskou Halič v protiruskou enklávu – tedy, zničit polovinu obyvatelstva, druhou polovinu zbavit jazyka, kultury, vzdělání a udělat z ní pracovní dobytek.

Hitler se nemýlil, pokud jde o zdatnost Einsatzgruppen. Přes veškerou píli se jim však nepodařilo pochyťat a povraždít ani všechny Židy na okupovaných územích. I když se o to velmi snažili a v Pobaltí a v Haliči se spoléhali na pomoc a dokonce iniciativu místního obyvatelstva.

Nedokázaly se vyrovnat ani s likvidací poloviny ze 70 milionů obyvatel těchto regionů (z toho jen na Ukrajině žilo na začátku války 41,5 milionu lidí).

I když odečteme ty, kteří byli mobilizováni do armády nebo transportováni s továrnami do týlu, jakož i "Evropany" z "haličského distriktu" – a připočteme obyvatele okresů běloruského Polesí, jež také zařadili do říšského komisariátu, pak se pod pravomocí říšského komisaře Ericha Kocha nacházelo asi 35 milionů lidí.

Okupační správa neměla sílu ani prostředky na to, aby jen na okupovaných územích říšského komisariátu "Ukrajina" zastřelila 15-20 milionů lidí. Němci sotva stačili postřílet a pověsit Židy, komunisty, partyzány a odbojáře. Civilní obyvatelstvo se mělo – podle Hitlerova plánu – odrovnat samo.

Hitler zakázal wehrmachtu a týlové správě poskytovat obyvatelstvu potraviny, lékařskou péči, obnovovat zničené veřejné služby v objemech větších, než to bylo nutné k obsluze Němců. Příděly a/nebo mzdy mohli dostávat pouze ti, kteří pracovali pro okupanty nebo v průmyslových odvětvích, jež noví páni potřebovali.

Ukrajina byla ve srovnání s ostatními okupovanými sovětskými republikami (Bělorusko, Moldavsko a pobaltské státy) poměrně urbanizovaným regionem. Značná část městského obyvatelstva žila ve velkých městech (Kyjev, Charkov, Oděsa, Dněpropetrovsk, Záporoží, Vorošilovgrad, Stalino) a neměla možnost (a před válkou ani potřebu) chovat dobytek, slepice nebo něco pěstovat na soukromých pozemcích, na rozdíl od obyvatel malých městeček s rozvinutým soukromým sektorem.

Samozřejmě, že i nyní existuje ve velkých městech malý soukromý sektor, jenž byl před válkou dokonce i rozvinutější, ale na začátku války si už miliony lidí dávno zvykly spoléhat se na mzdy a na stát, který zajišťoval rozvoz potravin, veřejné služby, pečení chleba atd.

Jednoho krásného dne to všechno jednoduše skončilo. Lidé se ocitli tváří v tvář hrozbě hladomoru. Moje babička, která přežila okupaci v Kyjevě, vzpomínala, jak ji dcera, moje maminka, které bylo na začátku německé okupace jedenáct měsíců a na jejím konci pouhé tři roky, prosila o "alespoň kůřečku chleba". Okupační úřady dělaly všechno pro to, aby obyvatelstvo zůstalo nejen bez podpory, ale i pro to, aby mu znemožnily jakékoliv obstarávání potravy.

V mnoha sovětských filmech o válce vidíme záběry nájezdů na trhy, kde byli lidé bez rozdílu chytáni. Nebylo to proto, že by Němci neměli nic lepšího na práci.

Výměnný obchod na spontánních trzích byl přísně zakázán. Samozřejmě, že sami okupanti z tohoto

obchodu profitovali, takže se na existenci takových trhů dívali přezíravě, ale přesto pravidelně pořádali zátahy, a ten, kdo měl smůlu a byl chycen, mohl být poslán na práci do Německa (kde zemřely 2/5 počtu odvečených – téměř dva miliony z pěti), nebo mohl být prostě zastřelen, za nesplnění rozkazu německého velení. Každá cesta za potravinami se tedy podobala průzkumné akci na frontě.

Moje babička jezdila vyměňovat věci za jídlo mimo Kyjev. S malou maminkou v náručí chodila až do Žaškova. Dnes je to z Kyjeva asi 150 kilometrů po oděské dálnici. Ale tenkrát ještě taková přímá cesta nebyla. Stará silnice vedla přes vesnice a města, ne kolem nich. Byla klikatá a nabírala nové kilometry. Takže jet do Žaškova znamenalo překonat 200-250 kilometrů tam i zpět.

A to nebyl jen nákup jídla. Muselo se taky dovézt domů. U vjezdu do města stály hlídky, které kontrolovaly hlavně ty, kteří vjížděli do města kvůli dodávce potravin. Pod záminkou zákazu nepovoleného obchodu okupanti zakázali jakýkoli dovoz zemědělských produktů do města, kromě případů, kdy se jednalo o zvláštní povolení.

Hitler požadoval, aby se zdroje nepoužívaly na „vykrmování“ místního obyvatelstva, ale aby se v co největším objemu posílaly do Říše.

Mimochodem, kolaboranti, kteří sloužili v pomocné policii, byli při zabavování potravin obzvláště horliví. Bez nich by se Němci neobešli. Vojáci wehrmachtu byli lidštější než domácí zrádci, jejichž vedení bylo z velké části přivezeno z Haliče (měli předávat zkušenosti těm, kteří se rekrutovali z řad kriminálních a dalších místních skupin vytlačených na okraj společnosti).

Jediného německého vojáka, který jí během okupace vzal kohouta, si babička pamatovala do konce života. Ale na policisty, kteří ji pokaždé chtěli chytit a někam odvést (buď na velitelství, nebo na gestapo), si nepamatovala, protože se často střídali a byli neobyčejně horliví ve svých „kontrolách“ a „zabavování“ .

V důsledku souhry dvou faktorů – svědomitého plnění Hitlerova příkazu přestat žít obyvatelstvo na okupovaných územích ze strany Němců – a horlivosti, kterou projevovali místní kolaboranti při likvidaci svých krajanů – přišla Ukrajina během války o 8-10 milionů lidí, z nichž asi polovina (čtyři miliony) byla zabita na frontě, zbytek byli civilisté.

Největší ztráty utrpěla velká města. V Kyjevě se z 800 tisíc obyvatel na začátku války setkala s Rudou armádou necelých 180 tisíc lidí. V Charkově, Oděse, Dněpropetrovsku a Záporoží byla situace podobná (s mírnými odchylkami na jednu či druhou stranu).

Tehdy začala eroze ruské identity ukrajinských měst. Jejich nové obyvatelstvo tvořili převážně lidé z ukrajinských vesnic / ukr. chutor/, kteří i ve druhé či třetí generaci pociťovali nepřátelství vůči městské kultuře (klasickým příkladem jsou bratři Juščenkové).

V důsledku toho ještě v roce 2014 pouze 46 % obyvatel Kyjeva v průzkumu uvedlo, že se narodili v Kyjevě. Většina těchto „rozených Kyjevanů“ jsou však Kyjevané první generace – děti rodičů, kteří se teprve „včera“ přestěhovali ze vzdálených haličských vesnic do hlavního města, aby „lapili štěstí a hodnosti“.

Nemůžeme se tedy vůbec divit, že vnuci kolaborantů z Velké vlastenecké války, kteří se dostali k moci, pokračují v díle svých dědů, aby zničili ruskou městskou kulturu jim nepřátelské Ukrajiny? Je tu jen jeden problém: Ukrajina byla zemí měst. Jiná Ukrajina nebyla, ani nemůže být.

Neo-kolaboranti ničí Ukrajinu i nyní a pak se diví, že čím více realizují svůj program, tím méně ukrajinské státnosti zbývá. Hitler je totiž předurčil pouze k tomu, aby byli vrahy a ničiteli.

Žádný "ukrajinský stát" v plánu neměl, kvůli naprosté neschopnosti haličských rolníků nějaký stát vybudovat. To nejlepší, v co mohli doufat, bylo postavení otroka - dozorce. To je zhruba hranice jejich dnešních snů na polských, finských a dalších evropských plantážích.

Ale otroci stát nevybudují - ani když budou "služebně vyššími otroky".

AUTOR: Rostislav Iščenko

Překlad: PhDr. Jana Görčošová/Nová republika

ZDROJ: <https://ukraina.ru/20240509/1045975241.html>